KARL MARX'IN HAYALETİ

Ronan de Calan Donatien Mary

metis küçük filozoflar

Karl Marx
1818-1883

Avukat bir babanın yedi çocuğundan biriydi. Berlin'de hukuk ve felsefe öğrenimi gördü. Henüz yirmi yaşındayken bölgesel bir gazetenin genel yayın yönetmeni oldu. Hak ve özgürlükleri savunduğu yazıları nedeniyle gazete çok geçmeden kapatıldı. Çocukluk aşkı Jenny ile evlenerek, önce Paris'e, ardından Brüksel'e yerleşti. Bu arada ömür boyu yakın dostu ve dava arkadaşı olacak Friedrich Engels ile tanıştı. 1849'da Londra'ya yerleşti, hayatını gazete yazılarıyla kazandı. En ünlüsü *Das Kapital* (Sermaye) olan büyük yapıtlarını burada yazdı.

"Filozoflar şimdiye kadar dünyayı çeşitli biçimlerde yorumlamakla yetindiler, oysa önemli olan onu değiştirmektir," diye yazan Marx, yalnızca bir filozof değil, aynı zamanda bir eylem adamıydı. Ömrünü kapitalizmin insanı nasıl sömürdüğünü anlamaya ve açıklamaya, bu düzeni değiştirmeye adadı.

Yazarımız **Ronan de Calan** üniversitede felsefe hocası. Henüz peşine hiç polis düşmemiş, hiç sürgüne gitmemiş olabilir, çarşafa sarınmasının tek nedeni uyurken üşümek istememesi de olabilir, ama bunların hiçbiri Karl Marx'a büyük hayranlık duymasına engel olmuyor.

Kitabı resimleyen **Donatien Mary** Strazburg Üniversitesi'nde eğitim gördükten sonra Paris'e yerleşti. İlk kitabının başlığı *Son Dinozorlar* oldu. Daha çok kitap yayımlamak, böylece dünyada hatırlanmaya değer izler bırakmak istiyor.

Cemal Yardımcı kitap çevirmeyi çok seviyor. Hatta bir keresinde hiç üşenmedi, Georges Perec'in bir kitabını, aslında olduğu gibi bir kez bile e harfi kullanmadan Türkçeye çevirdi.

Metis Yayınları
İpek Sokak 5, 34433 Beyoğlu, İstanbul
Tel: 212 2454696 Faks: 212 2454519
e-posta: info@metiskitap.com
www.metiskitap.com
Yayınevi Sertifika No: 10726

Metis Küçük Filozoflar 4

Karl Marx'ın Hayaleti
Ronan de Calan
Donatien Mary

Fransızca Basımı
Le fantôme de Karl Marx
Les petits Platons, 2010

© Les petits Platons, Paris

Türkçe Yayım Hakları
© Metis Yayınları, İstanbul, 2011

İlk Basım: Mayıs 2011
İkinci Basım: Haziran 2014

Küçük Filozoflar Yayın Kurulu
Savaş Kılıç, Tuncay Birkan,
Müge Sökmen, Semih Sökmen

Orijinal Grafik Tasarım
Yohanna Nguyen

Türkçe Basım Grafik Uygulama
Emine Bora

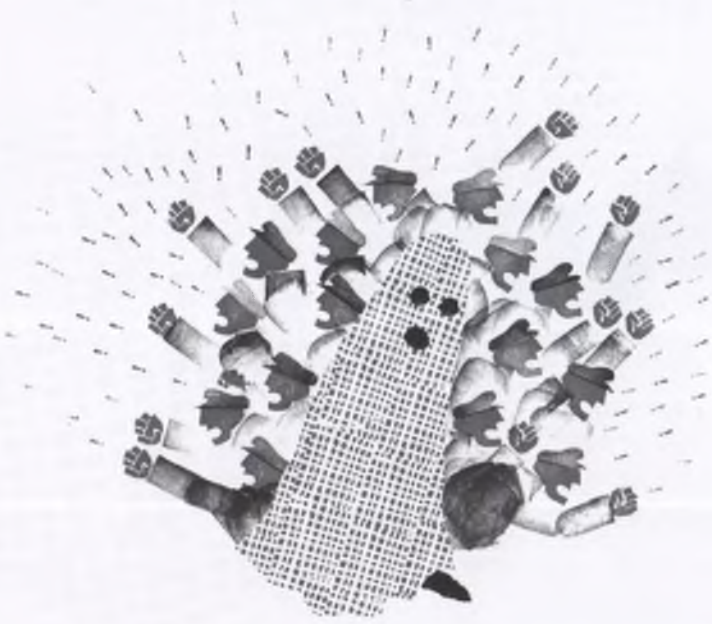
Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık
Metis Yayıncılık Ltd.

Baskı ve Cilt
Yaylacık Matbaacılık Ltd.
Fatih Sanayi Sitesi No. 12/197-203
Topkapı, İstanbul Tel: 212 5678003
Matbaa Sertifika No: 11931

ISBN-13: 978-975-342-817-0

Karl Marx'ın Hayaleti

Yazan Ronan de Calan
Resimleyen Donatien Mary
Çeviren Cemal Yardımcı

metis küçük filozoflar

Bir hayalet dolaşıyor Avrupa'da...

Guten Tag! Günaydın! Korkma, bu sadece bir çarşaf. Benim adım Karl Marx. Artık o kadar genç sayılmam. Pek yakında iki yüzüncü doğum günümü kutlayacağım. Ama böyle hayalet gibi dolaşmama bakıp beni ölü sanma. Öldüğümü söyleyenlere, dönüp bir daha söyleyenlere, bıkmadan öldüğümü tekrar tekrar söylemeye bayılanlara hiç inanma. İşte çarşafın altında sapasağlam, canlı ve dipdiri duran benim! Bu çarşaf beni avlamak için peşime düşmüş olanları şaşırtıp kurtulmamı sağlıyor. Bir zamanlar Avrupa'nın bütün ülkeleri birleşmiş, bir sürek avı düzenleyip tavşanmışım gibi peşime düşmüşlerdi.

Saklandığı kovuk köpekler tarafından bulundukça tekrar kaçmaya başlayan bir tavşan gibi, Berlin'den Paris'e, Paris'ten Brüksel'e, Brüksel'den Londra'ya kaçıp peşimdekilerden kurtuldum. Ama bu çarşafın tek faydası sadece şaşırtmaca vermek değil. Özellikle bugün, başka bir faydası daha var: Onların yüreğine korku salmaya yarıyor. Öldüğümü sanıyorlar ve hayaletim onları korkutmaya devam ediyor.

Peki, ne yapıyorum ben bu çarşafın altında? Uzun bir hikâyedir bu: Sınıf kavgasının hikâyesi. Acıklı bir hikâye, ama hep birlikte sonunu tatlıya bağlamaya, bir mutlu son yazmaya çalışacağız. Zaten mutlu bir sona bağlanmayan hikâyeler neye yarar ki!

Ben Almanya'da doğdum. Bu hikâye de ben doğmadan birkaç yıl önce, Almanya'nın Silezya diye hoş bir adı olan bölgesinde başladı. Silezya'da, açgözlü ve asalak derebeylerinin baskısından kaçıp gelmiş küçük köylü aileleri yaşıyordu. Çiftliklerini serbestçe ekip biçiyor, buğdaylarını şehirde satıyorlardı.

Bir gün buğdaylarını satmak için şehre indiklerinde, tüccar onlara şöyle dedi:

"Buğdayınız çok pahalı. Yeni tarım makinelerini kullanan Vestfalya köylüleri buğdayı bana daha ucuza satıyor. Bundan sonra sizinle değil, onlarla iş yapacağım. Böyle bakmayın suratıma; benim bir suçum yok. Piyasanın kuralları böyle!"

Silezyalı köylüler perişan halde evlerine döndü. Sonraki aylarda ellerindeki bütün buğdayı yemekten başka yapacak şey bulamadılar. Ertesi yıl, tarlalarına ekecek tohumluk buğday almaya paraları olmadığı için evlerini satmak zorunda kaldılar.

Evlerini satın almak için gelen emlakçı onlara şöyle dedi:

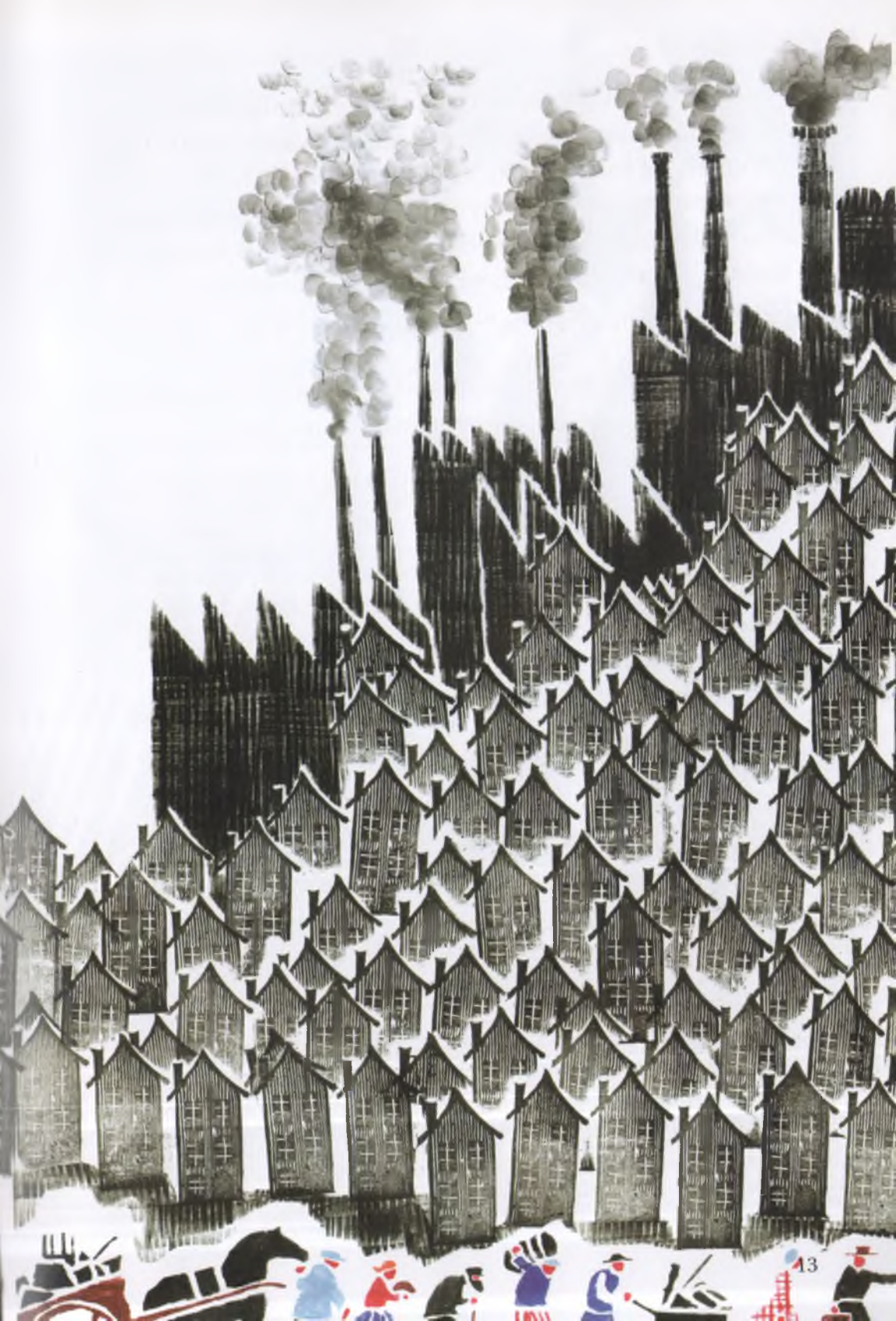
"Evleriniz çok pahalı. Sizin gibi tarlalarını elden çıkarmak zorunda kalan Pomeranya köylüleri evlerini bana daha ucuza satıyor. Dahası, topraklarınızı isteyen pek kimse de yok! Evleriniz için şu birkaç kuruşu alın, şehirde iş aramaya gidin! Böyle de bakmayın suratıma; benim hiç günahım yok bu işte. Piyasanın kanunu böyle!"

Bunun üzerine Silezyalı köylüler şehre gittiler, çünkü her yol şehre çıkıyordu. Neredeyse hiçbir şeyleri olmadığı için, yanlarına neredeyse hiçbir şey almamışlardı: Çamaşırlarından, birkaç parça ev eşyasından, bir de keten ve pamuktan elbise ve kumaş yaptıkları eski dokuma tezgâhlarından başka bir şeyleri yoktu.

Böylece şehirde dokumacılıkla uğraşmaya, kumaş yapmaya başladılar. Evlerinde yapıyorlardı bu işi. Gece gündüz, dokudular ha dokudular ve aylar, yıllar geçtikçe ailelerini doyurmayı, başlarını bir çatının altına sokmayı, yeni eşyalar almayı başardılar. Yeniden geleceğe umutla bakmaya başladılar. Ama günün birinde dokumalarını sattıkları kumaş tüccarı onlara şöyle dedi:

"Kumaşlarınız çok pahalı! Frankonya'daki dokuma fabrikaları kumaşlarını bana daha ucuza satıyor. Bundan sonra sizinle değil, onlarla iş yapacağım. Siz, gidin fabrikada çalışın. Böyle de bakmayın suratıma; dertlerinizin benimle hiç ilgisi yok. Piyasanın acı gerçekleri böyle gerektiriyor."

Silezyalı dokumacılar kös kös dokuma fabrikasına gittiler. Fabrikanın önüne geldiklerinde koca bir kalabalık gördüler. Bu kalabalığın içinde kendileri gibi topraklarını terk etmek zorunda kalmış köylüler, fabrika yüzünden iflas etmiş küçük zanaatkârlar, üç-beş kuruşluk birikimleri kaşla göz arasında erimiş gençler, hatta piyasanın kurallarını anlayamamış küçük tüccarlar vardı.
Hepsi *proletarya* denen, emekçiler sınıfının saflarına katılmıştı. Hepsi *işgücünü* satmak zorundaydı; yaşamak için kollarının gücünü kuvvetini satmaktan başka hiçbir çareleri yoktu.

Önlerindeki kürsüde, işe adam seçecek olan şef duruyordu. Kendinden emin bir sesle bağırarak onlara şöyle dedi:

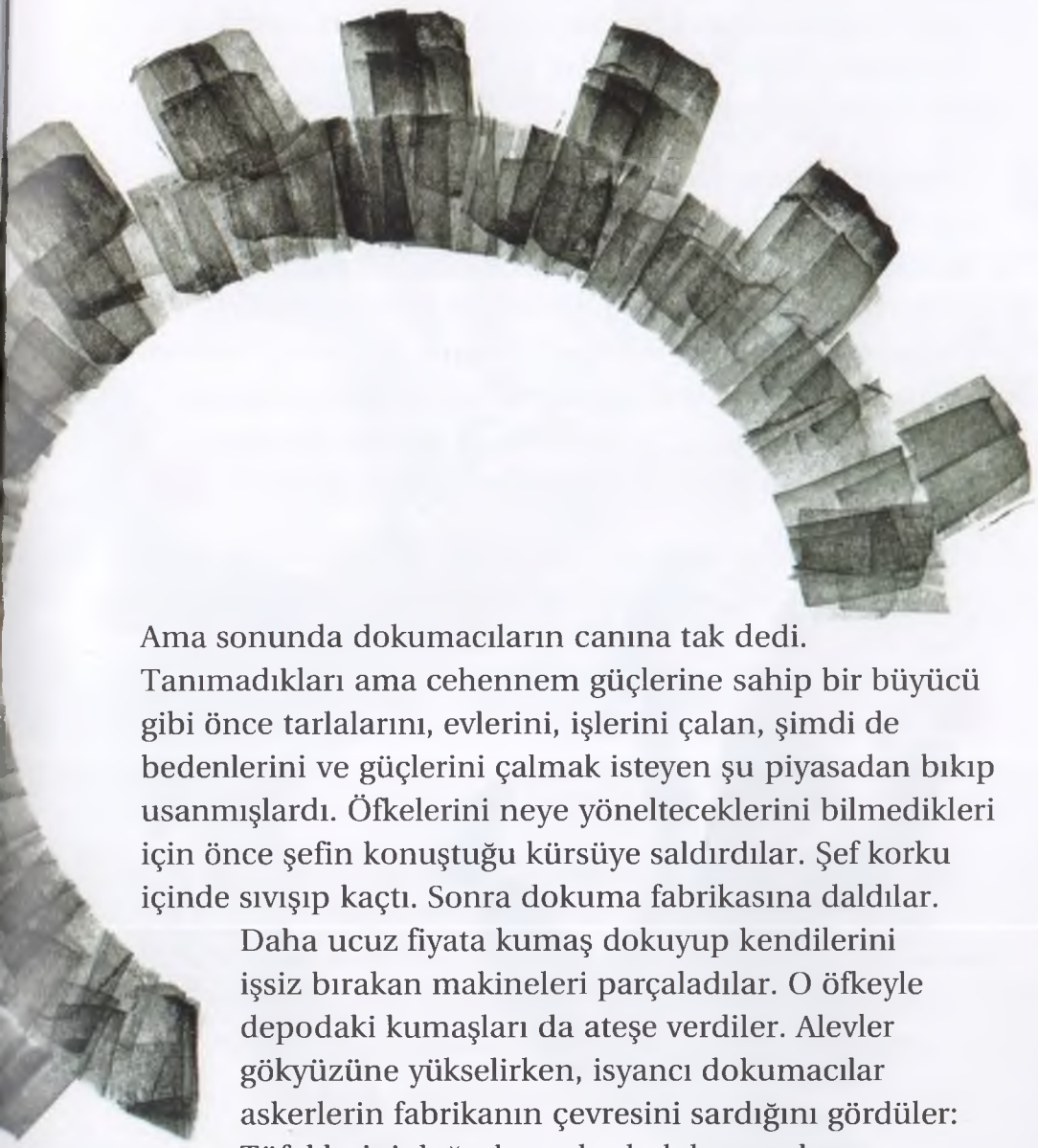
"Çok kalabalıksınız. Bu kadar adama ihtiyacımız yok. Ayrıca sadece daha düşük ücretle çalışacakları işe alacağız. Bundan sonra yalnız buna razı olanlarla çalışacağız, başkalarıyla değil. Böyle de bakmayın suratıma; benim bunda hiç suçum yok. Böyle işliyor piyasa."

Önce, oldukça yaşlı bir işçi, güçsüzleşmeye başlamış kollarına iyice düşük bir fiyat biçti. Arkasından daha güçlü, ama açlıktan gözü dönmüş bir genç daha da düşük, gülünç denecek kadar düşük bir ücret istedi. Sonra bir üçüncüsü çocuklarını göstererek eğer işe alınırsa onların da bedavaya çalışabileceklerini söyledi. En az paraya en çok çalışacak olanlar işe alınacaktı.

Ama sonunda dokumacıların canına tak dedi. Tanımadıkları ama cehennem güçlerine sahip bir büyücü gibi önce tarlalarını, evlerini, işlerini çalan, şimdi de bedenlerini ve güçlerini çalmak isteyen şu piyasadan bıkıp usanmışlardı. Öfkelerini neye yönelteceklerini bilmedikleri için önce şefin konuştuğu kürsüye saldırdılar. Şef korku içinde sıvışıp kaçtı. Sonra dokuma fabrikasına daldılar.

Daha ucuz fiyata kumaş dokuyup kendilerini işsiz bırakan makineleri parçaladılar. O öfkeyle depodaki kumaşları da ateşe verdiler. Alevler gökyüzüne yükselirken, isyancı dokumacılar askerlerin fabrikanın çevresini sardığını gördüler: Tüfeklerini doğrultmuşlardı dokumacılara.

Çünkü, oradan sıvışmış olan bölüm şefi müdürü, müdür genel müdürü, genel müdür resmi görevlileri, resmi görevliler de Kral'ı durumdan haberdar etmişti. Kral da şöyle demişti:

"Küçük dokumacılar, ev tezgâhlarında kumaş dokuyanlar, sahibi olmadıkları bir fabrikayı tahrip etmek istemişler. Modern toplumumuzun, piyasa toplumumuzun temel taşını, mülkiyeti tehdit ve hatta iğfal etmişler! Onları durdurmak gerek! Derhal şanlı ordumuza bildirin, bu isyancıları dağıtsın, olmadı tutuklasın, daha olmadı, üzerlerine ateş açsın! İsyancılara da bildirin ki yalnız kralın buyruğu değil bu; piyasanın istediği de bu!"

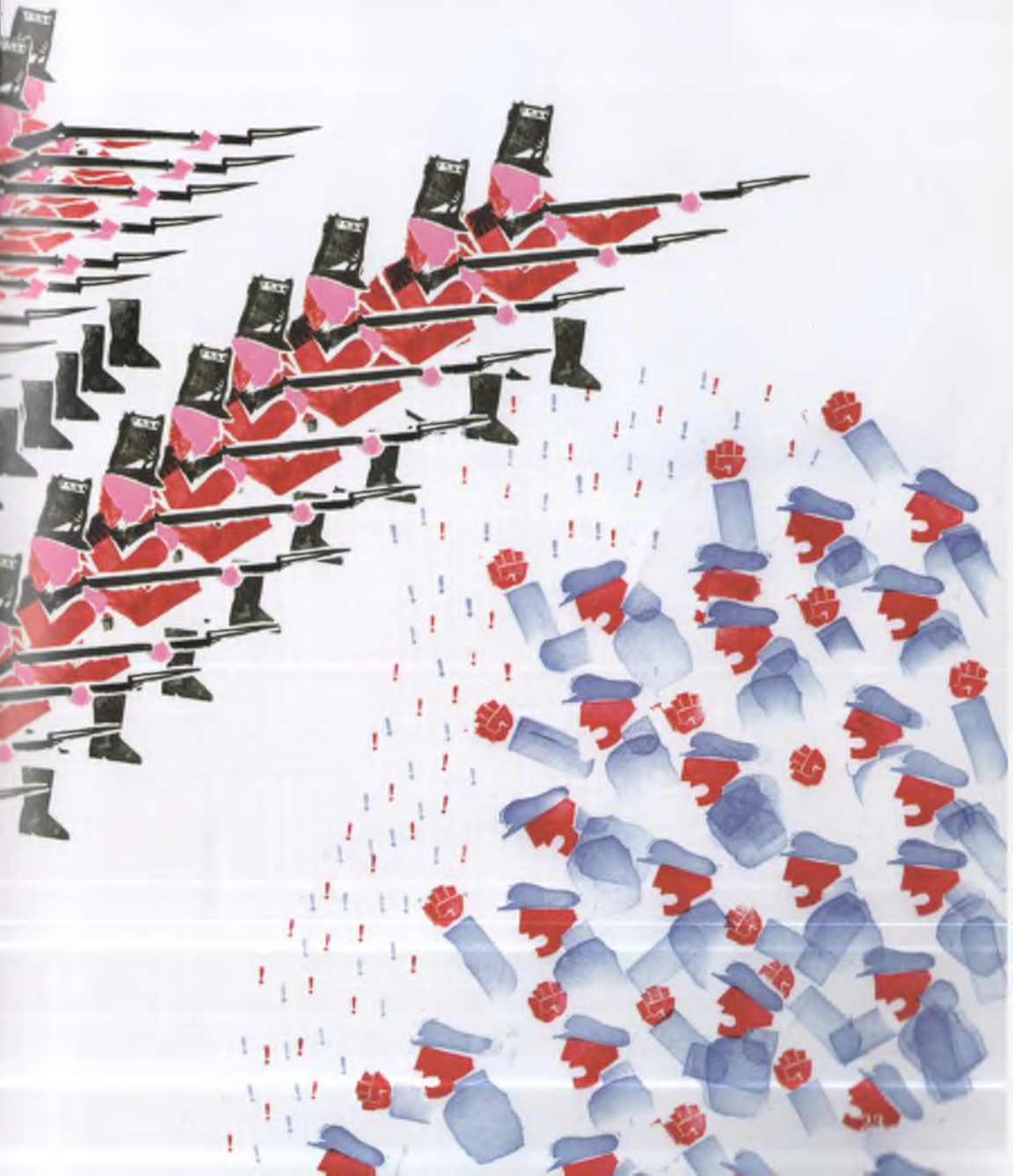

İşte kralın bu buyruğuyla askerler piyasayı ve özel mülkiyeti korumak için fabrikanın çevresini sarmıştı. Bunu haber alan dokumacılar bütün kızgınlıklarını askerlere çevirdiler. Piyasa ve onun görünmez adamları, bu sömürücüler sınıfı, bu defa bir ordu kılığına bürünmüş, işte karşılarındaydı. Nihayet onlara karşı açık bir kavgaya girdiklerini düşünüyorlardı. Böyledir sınıf kavgası: Kazanmak için tam olarak kimlerle kavgaya girişmek gerektiği hiç bilinmez; asıl düşman kim, o da sık sık karıştırılır.

Piyasa adına ateş açma emri almış silahlı askerler karşısında aç ve perişan dokumacılar ne yapabilirdi ki?

Ben, şehre yeni gelmiş genç felsefe öğrencisi Karl Marx, o gün fabrikanın yakınlarında bir yerlerdeydim. Askerlerin yağdırdığı kurşunlarla dokumacıların yere yığıldıklarını gördüm. Onları yoksullaştırdıktan, mülksüzleştirdikten, yerlerinden sürdükten ve sömürdükten sonra, şimdi de canlarını alıyordu piyasa!

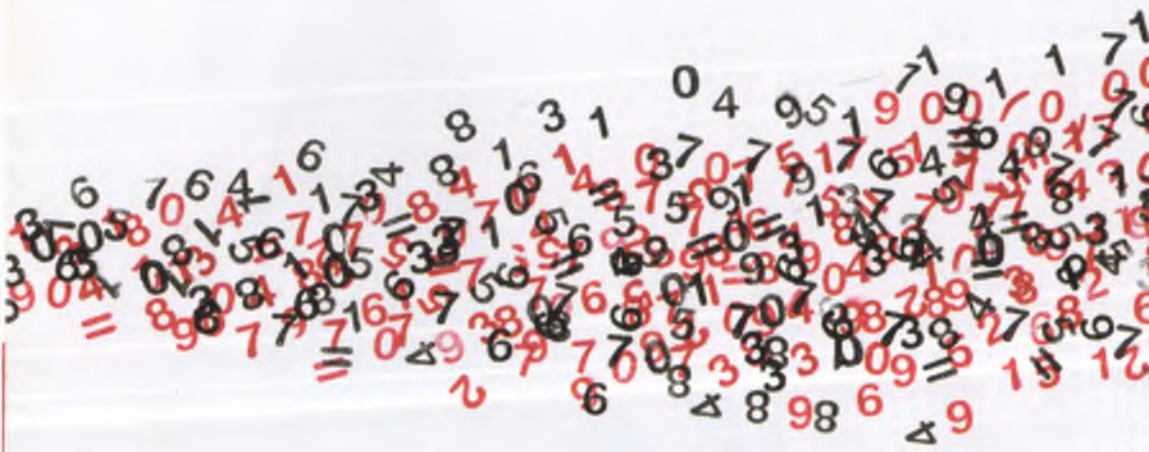
Bu acıklı manzara karşısında filozof Kant'ın "koşulsuz buyruk" dediği türden bir ilke edindim. Yani kendi kendime and içtim: Bütün ömrümü insanı aşağılayan, köleleştiren, çaresizleştiren ve horlayan her şeyi yıkıp devirmeye adayacaktım. Özellikle piyasayı, bu cehennem büyücüsünü her neredeyse bulmaya ve herkesin selameti için işini bitirmeye yemin ettim. Yeminimin hiç aklımdan çıkmaması için bu eşitsiz kavgada yere düşmüş bir çarşafı kapıp aldım yanıma: Silezyalı dokumacıların dokuduğu bir çarşaf! Onların hatırası için yanımda taşıyorum bu çarşafı. Bir de beni kovaladıkları zaman saklanmama, ya da peşimdekileri korkutmaya yarıyor.

Silezyalı dokumacıların acıklı hikâyesini, sınıf kavgasının bu uğursuz örneğini artık bildiğine göre, hikâyenin sonunu tatlıya bağlamaya, bir mutlu son yazmaya girişebiliriz: Haydi, piyasayı zaptetmek için yola çıkalım.

Ne yapmalı? Asıl önemlisi, nereden başlamalı?

Piyasa ile pazar eşanlamlı olduğuna göre, pazaryerine gidip biraz dolaşalım önce. Mesela Salı Pazarı'na gidelim. Meyve, sebze, giysi, ev eşyası, oyuncak, her şey satılır orada. Ama dikkat! Piyasayla pazar aynı anlama gelse de, Salı Pazarı elbette aradığımız piyasa değil. Ama aynı anlama gelen kelimelere bakılırsa, Salı günleri Salı Pazarı'nda olan biten ve pek masum görünen şey ile evleri, toprakları çalan, insanları köleleştiren, dokumacıları öldüren cehennem büyücüsü arasında bir ilişki olmalı. Galiba bu ilişkiyi buldum ben!

Bu arada, şuna bakın! Pazaryerine bakan şık bir yerde Bay Kapital kahvesini içiyor. Zarif, kibar, sempatik biri. Hatta kimileri, kolundaki altın saat gibi altından bir kalbi olduğunu söylüyorlar. Ben de buna inanmak isterim, ama piyasa işin içine girdiğinde hep olduğu gibi, durum yine biraz karışık.

Kahvesini keyifle içen Bay Kapital'i şimdilik rahatsız etmeyelim, onunla birazdan görüşeceğiz.

Peki ne görüyorsun bu pazarda? Muazzam bir mal birikmiş, öyle değil mi? Her mal bir şeylere yarıyor, her malın biz onu kullanırken ortaya çıkan bir değeri var. Kullanım değeri diyoruz buna. Başka şekilde kullanmayı da düşünebilirsiniz ama meyveler, sebzeler esas olarak karın doyurmaya yarar. Tabure oturmak için kullanılır. Oyuncakla oynanır, onun da kullanımı budur. Böyle bakıldığında, bütün bu malların kullanım değerleri birbirinden farklıdır. Hatta bazen bu kullanım değerleri arasında bir karşılaştırma yapmak bile zordur. Elmayla top oynanabilir belki, ama bu oyun ne eğlencelidir, ne de uzun sürer. Ya da bir oyuncağı yemeyi deneyebilirsiniz, ama oyuncak pek besleyici bir gıda sayılmaz. Üstelik dişinizi kırma tehlikesi de var. Pazarda gördüğümüz her şeyin diğerlerinden ayrı bir kullanımı var. Hepsine aynı adı takıp mal diyoruz. Neye yaradıklarına bakmadan, satıldıkları için hepsini tek bir ad altında toplayabiliyoruz.

SAAT

KİBRİT

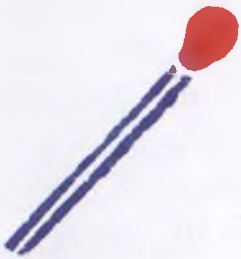
İLAÇ

RESİM

BIÇAK

BİSİKLET

BENZİN

TÜFEK

ET

ÇEKİÇ

ARMUT

PATEN

PARA

Bu mallara biraz daha yakından baktığında, hepsinin yanında *fiyatlarının* yazılı olduğunu görürsün. Bir kilo patates karşılığında bir büyük madeni para verilmelidir. Bu oyuncak için madeni paralardan on tane ödenmelidir. Şu tabure için ise madeni paralardan elli tane saymak ya da bir kâğıt para vermek gerekir. İyi de, neyin nesidir bu fiyat?

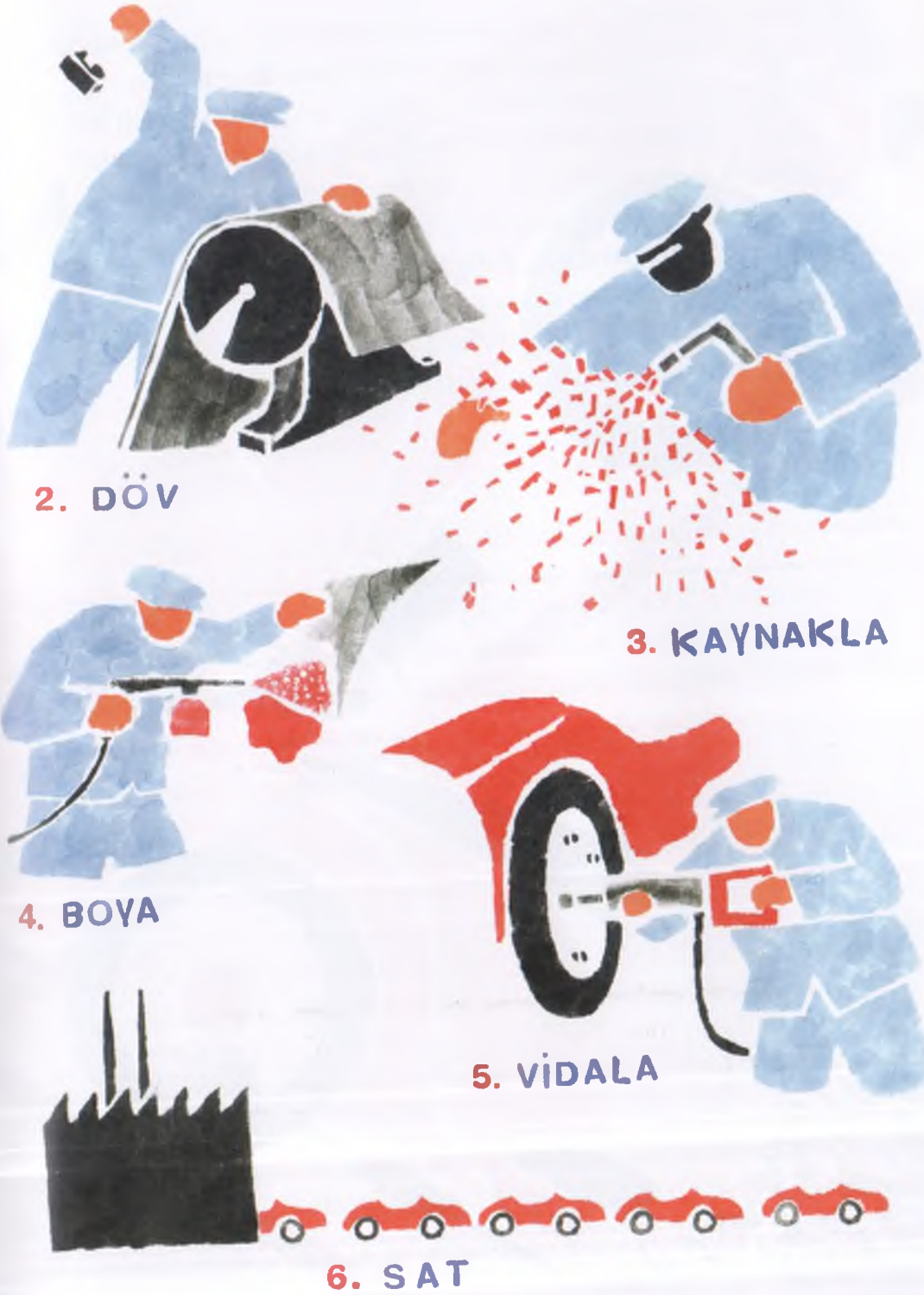
Belirli bir miktar paradır, bu kadarı tamam. Ama bu cevapla yetinmeyelim, çünkü piyasanın sırlarını açığa çıkarmak istiyoruz! Bir düşün: Nedir para? Madeni paralar veya kâğıt paralar, üzerlerine bir şeyler basılmış az çok değerli metal ya da kâğıt parçaları. Bu metal ya da kâğıt parçaları bir şeyleri satın almaktan başka hiçbir işe yaramaz. Tek bir kullanım değerleri vardır: belli bir miktar mal ile değiştirilmeleri.

Sen de iyi biliyorsun, kim bilir kaç kere söylenmiştir sana: Parayla oynanmaz. Parayı sokağa atmak, saçıp savurmak da olmaz. Para malları satın almak için kullanılır. Satın alınan şey, bir sürü farklı şey olabilir: patates, oyuncak ya da tabure. Yani para, bütün bu farklı malların *evrensel eşdeğerlisidir*, hepsiyle değiştirilebilen şeydir. Salı Pazarı, malların nakit parayla değiştirildiği yerdir. Parayı verir, malı alırsın.

Galiba bu kadarını zaten biliyordun!

Ama bunu bilince, her malın fiyatının neden o kadar olduğunu bilmek konusunda fazla yol almış sayılmayız. Neden bir kilo patates karşılığında bir büyük madeni para öderken bir tabure için bu madeni paralardan elli tane ya da bir kâğıt para gerekir? Malın fiyatı yararlılığı tarafından mı belirlenir? Öyle olsaydı, insanlar için hayatlarının şu ya da bu anında bir malın ne kadar yararlı olduğu değiştikçe, o malın fiyatı da değişip dururdu! Mesela çok acıkmış bir insan için tek bir köfte bile bir tabureden yüz kat daha değerlidir. Bir çocuk için sevdiği bir oyuncak bir kilo patatesten bin kat daha değerlidir. Yok, malların fiyatı yararlılıklarına bağlı olarak değişiyor olamaz. Malların fiyatı, üretilmeleri için gereken emeğe bağlıdır daha çok, öyle değil mi? Benim *emek-değer* dediğim şey işte budur: Bir malın fiyatı, ya da daha genel olarak bir malın *değişim değeri,* onu üretmek için harcanan emek süresine bağlıdır.

2. DÖV
3. KAYNAKLA
4. BOYA
5. VİDALA
6. SAT

Böyle düşününce, Salı Pazarı'nm çehresi şaşırtıcı biçimde değişir. Orada yapılan sadece nakit para ile malların değiştirilmesi değildir artık. Paranın temsil ettiği belli bir emek miktarı ile malların temsil ettiği eşdeğer miktarda emeğin değiştirilmesidir. Öyleyse, arayıp durduğumuz şu meşhur piyasa, insanların hangi şartlar altında emek harcayıp çalıştıklarına, yani üretim ilişkilerine doğrudan bağlıdır. Bu yüzden insanların alışveriş yaptığı Salı Pazarı'ndan çıkıp, insanların nasıl çalıştıklarını görmek üzere fabrikaya gitmemiz gerekiyor.

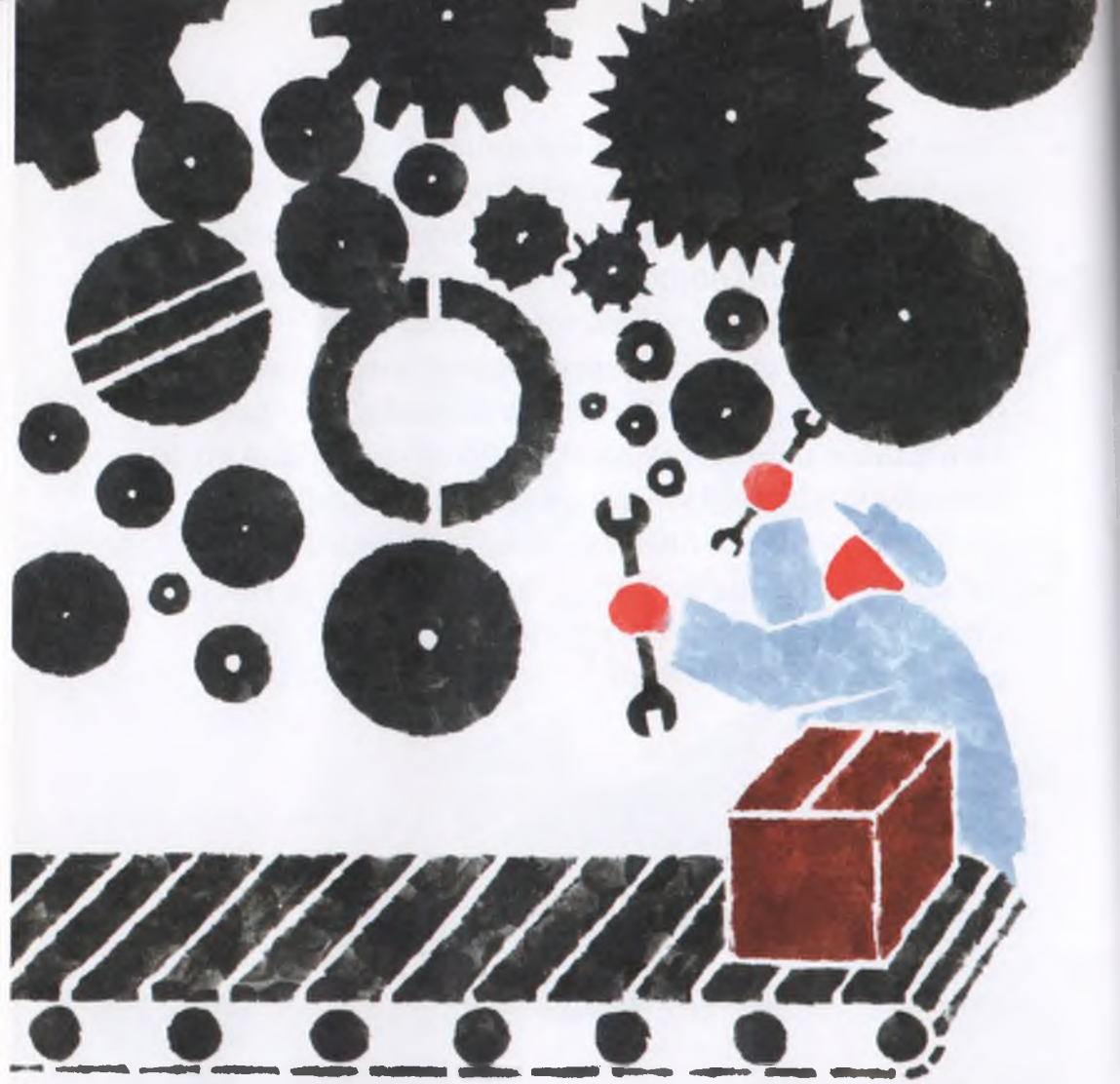

Ne tesadüf! Bay Kapital de kahvesini bitirmiş, fabrikasına gidiyor. Onu takip edelim!

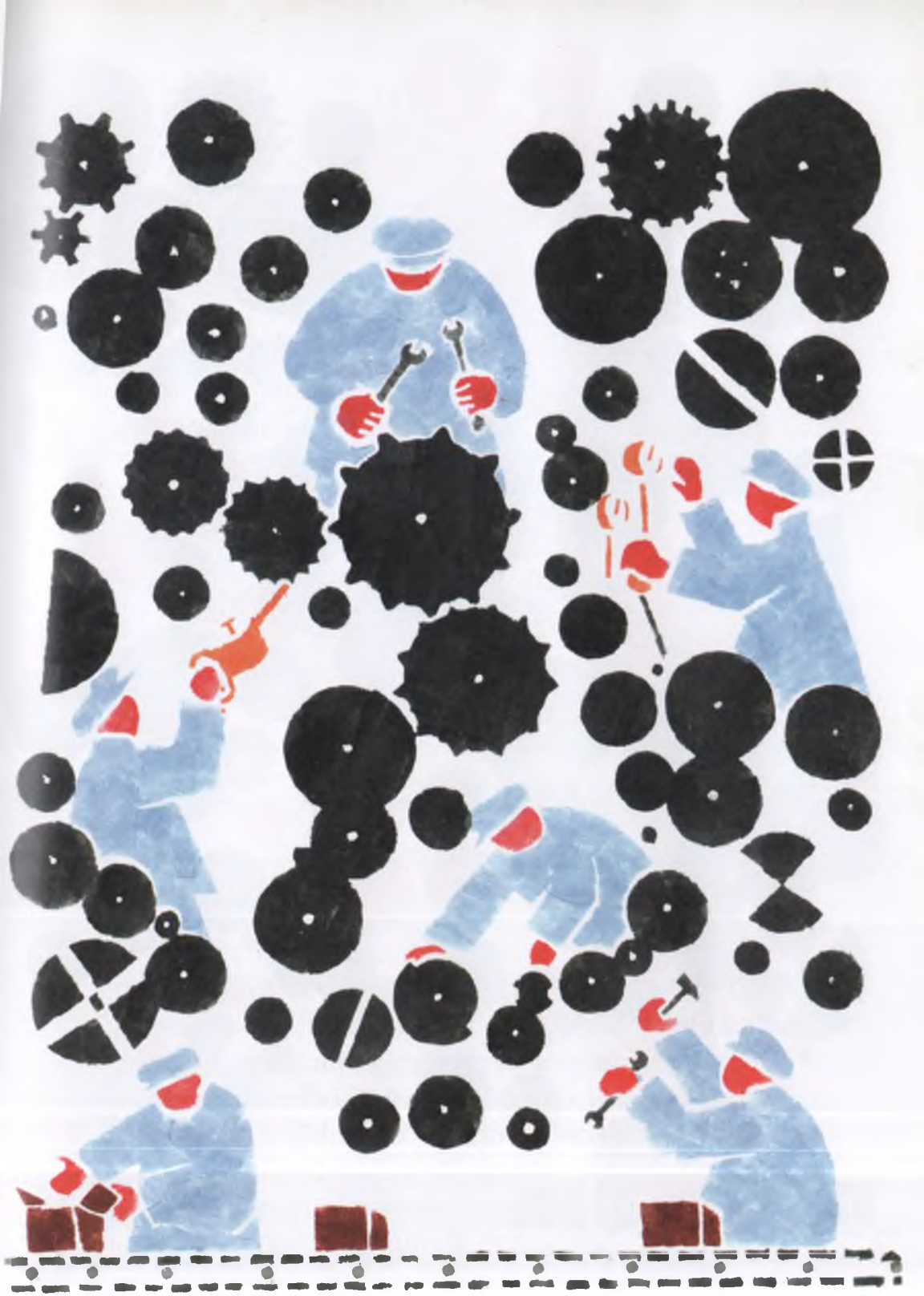

İşte Bay Kapital'in bürosundayız. Bay Kapital, müdür yardımcısının özenle seçtiği en ucuza çalışacak işçileri burada kabul ediyor. İşte, işe giriş sözleşmesini imzalamak üzere olan bir işçi. Ne dediklerine kulak verelim, sözleşme "görüşmesi" deniyor yaptıklarına. Ama göreceğin gibi, bu yaptıkları aslında "görüşme" falan değil: Bay Kapital kendi şartlarını bildiriyor.

"Birkaç yıl sonra, artık çengelli iğne fabrikası haline gelmiş işi babam devraldığında, bir İngiliz mühendis çengelli iğneleri otomatik olarak üreten bir makine icat etti. Artık sadece iki işçiye ihtiyaç vardı: Birincisi teli çekip makinenin girişine vermek için, ikincisi de makinenin ürettiği çengelli iğneleri kutulara koymak için. Makine günde on binden fazla çengelli iğne üretiyordu! Babam sadece en düşük ücreti kabul edenleri tuttu, gereksiz hale gelen diğer işçileri işten çıkarttı."

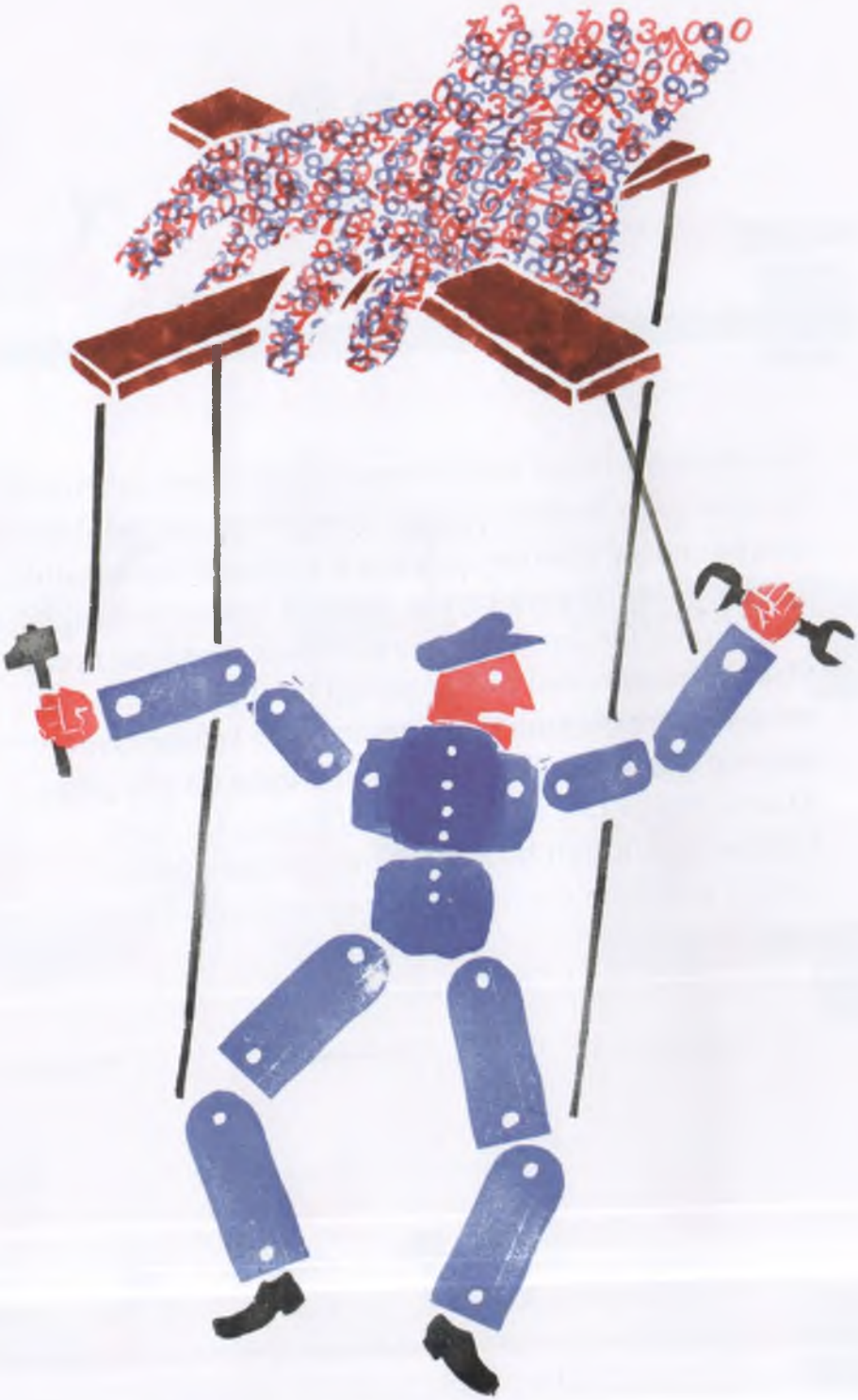
"Bu çok basit ve hep yinelenen işten memnun olmayan, şikâyet eden işçi çekip gidebilirdi. Kimseyi zorla tutacak değillerdi. Nasıl olsa hiç uzmanlık gerektirmeyen bu işi başka biri de yapabilirdi. Makineler işçileri işinden etmiş olduğu için, kapının önü işe girmek isteyenlerle doluydu. Sizin de bizzat göstermiş olduğunuz gibi, işe almalarda asıl önemli olan iyi niyettir. Yani, iş isteyen başka birinden daha çok çalışma niyetidir."

"Ama efendim," diyor işçi, "işçilerinize biraz daha fazla ücret vermeniz mümkün değil mi? Ya da biraz soluklanmalarına izin verseniz. Bana anlatıldığına göre burada amansız bir çalışma temposu varmış!"

"Bakınız kardeşim, çalışma sürenizi de, ücretinizi de belirleyen ben değilim, sizsiniz! Ben sadece üretim araçlarının, yani fabrika ile makinelerin sahibiyim. İşgücünüzü, kollarınızın gücünü kuvvetini satmak için geliyorsunuz bana; ben de piyasadaki herkesin yaptığı gibi bana satılan şeyi bulabildiğim en düşük fiyata satın alıyorum. Bundan doğal bir şey olabilir mi? Elma alırken siz de iyisini, ama daha ucuz olanını bulmaya çalışmıyor musunuz? İşgücünüzü satın alırken benim için de aynı durum söz konusu.

"Eğer memnun değilseniz, buyrun kapı burada. Kapının arkasında da sürüyle insan bekliyor. Bir sürü iyi niyetli işçi... Kim bilir, aralarında sizden daha iyi niyetli olanlar da vardır belki..."

Ne düşünüyorsun? Bence duyacağımızı duyduk. Piyasanın bir anlamı da budur: İşçilerin, üreticilerin güçlerini üretim araçlarının sahiplerine olabilecek en düşük fiyata sattıkları yer anlamına da gelir piyasa. Öyleyse piyasa büyücü falan değildir; bir üretim ilişkisinin ifadesidir. Nasıl bir üretim ilişkisi? İnsanın mal haline geldiği bir ilişki. En çok, en uzun süre çalışma karşılığında en az kazanmaya, böylece üretim araçlarının sahibine daha da çok para kazandırmaya razı olan işçinin işi kaptığı bir ilişki! Öyleyse sömürülen bu işçiye biraz yardım edelim! Çarşafı geçirelim üzerimize ve hayalet kılığına bürünelim.

1.

1.

1.

2.

2.

2.

3.

3.

3.

4.

4.

4.

"Aaaahhh! İmdat! Marx'ın hayaleti geldi!
Yaklaşma yanıma Komünist Şeytan!"

"Hadi ama, Bay Kapital, gülünç olmayın, bu işçinin imdadına koşarken, aslında sizi de kurtarıyorum. Çünkü bu durum böyle devam etmez. Siz de biliyorsunuz, günün birinde açlıktan gözü dönmüş, başkaldıran işçiler gelip sizi bulacaklar. O gün geldiğinde dünyaları verseler sizin yerinizde olmayı istemem... Piyasa denen bu akıl çelen büyücünün arkasına gizlenmeyi bırakın. Pekâlâ siz de biliyorsunuz, piyasa işçiye imzalatmaya çalıştığınız bu adaletsiz sözleşmenin içinde, başka bir yerde değil."

"Ama kendisi kabul ediyorsa bu nasıl benim suçum olabilir ki?"

"Bu söylediğiniz korkunç bir şey, ama tamamen yanlış da değil. İşçi kardeşim, bu adaletsiz durumu reddetmelisiniz. Bireysel olarak reddetmekten söz etmiyorum, böyle yapsanız, sizin reddettiğinizi atlayıp kapacak, sizden daha yoksul, daha çaresiz biri mutlaka çıkar. Hep birlikte reddetmekten söz ediyorum!"

"İyi de, hayalet bey kardeşim, ne yapmamı öneriyorsunuz?"

"Kökten çözüm öneriyorum, çünkü kötülük derinlerde yatıyor. Sözleşmedeki adaletsizlik mülkiyetteki adaletsizlikten kaynaklanıyor, çünkü birilerinin her şeyi var, diğerlerinin ise bedenlerinden başka satacak hiçbir şeyleri yok. Önerim özel mülkiyeti ortadan kaldırmak!"

"Kih, kih, kih," diye gülüyor Bay Kapital, "ne kadar da sorumsuzsunuz, zavallı dostum!"

"Eğer sorumlu olmak birkaç kişinin onca insanı sömürmesine razı olmak ise, seve seve sorumsuz olmayı kabul ederim. Bir dinleyin bakalım: Mülkiyeti ortadan kaldırmak proletaryanın, yani sömürülen işçi kitlelerinin işidir. Şimdi insanlar sadece köle olmakta, bir sefalet ücreti karşılığında bir makinenin basit bir uzantısı olmakta özgür. Özel mülkiyet ortadan kaldırılınca herkes kelimenin gerçek anlamıyla özgür olacak. Her insan, kimseye boyun eğmeden, herkesin mutluluğuna katkıda bulunacak, çünkü üretimi sadece kendi kârlarına bakan birileri değil, toplumun bütünü denetleyecek. Herkesin beslenmesi, barınması, eğitilmesi için yapılması gereken zorunlu toplumsal görevler yerine getirildikten sonra, her insan zamanının büyük bölümünü neyden hoşlanıyorsa onu yapmaya ayıracak. Keyfine göre buluşlar yapacak, okuyacak, yaratacak, sabahları balığa ya da ava gidecek, öğleden sonra bahçesinde çalışacak, akşamları felsefeyle uğraşacak."

"Hayal kuruyorsunuz," diye sözünü kesiyor Bay Kapital, "böyle bir şey asla yürümez!"

"Belki yürümez, ama insanı zincirlerinden kurtarmak, uğruna çabalamaya değen tek şey değil midir?"

"Ben sizi anlıyorum," diyor işçi, "fikirlerinizi benim gibi hiçbir şeyi olmayan çalışanlarla, proleter arkadaşlarımla paylaşacağım."

"Tamam, aferin, siz fikirlerinizi paylaşın," diye atılıyor Bay Kapital, homurdanarak. "Bu arada benim gibi sorumluluk sahibi birkaç insan da çıkar, herkesin istediği gibi malları daha ucuza üretmeyi sürdürür... Siz eşitlikten söz ediyorsunuz, ben ise bolluğu, refahı üretiyorum!"

"Eşitliğe karşı bolluk ve refahmış! Peki ama kimin için bolluk? Kimin refahı? Dikkatli olun Bay Kapital, siz de düşünmeye başlasanız iyi olur. Düşünmek için kafanızı kullanmazsanız, kaçmak için bacaklarınızı kullanmak zorunda kalırsınız. Yeterince hızlı kaçabilir misiniz, onu da bilemem."

İşte böyle... Bay Kapital ile işçiyi orada bırakalım, işler kızışıyor! Ama erken sevinmeyelim, bütün değerlerimizi böyle altüst etmek, her yönden ciddi bir çaba gerektirir. Çünkü burada söz konusu olan, adaletsizliği tersine çevirmek, sömürücüleri sömürmeye başlamak değil, sömürüyü yok etmek.

Bir süre sonra Bay Kapital ile işçilerini dürtmek için geri geleceğim. Benim eğitme yöntemim de bu: Dönüp dönüp gelmek, kökten çözümlerim etrafında toplanmaları için, zihinlerine girip insanları dürtmek, rahatsız etmek!

Bu arada, bu macerada bana eşlik ettin, ama şimdi senden ayrılmam gerekiyor. Artık benim kadar senin de olan koşulsuz buyruğumuzu unutma sakın: İnsanı aşağılayan, köleleştiren, çaresizleştiren ve horlayan her şeyi yıkıp devirmek! Silezyalı dokumacıların dokuduğu çarşaftan şu minik parçayı al; sana yeminimizi hatırlatsın!
Şimdi gidiyorum...

Nereye mi gidiyorum? Şu gemiye biniyorum. Yolculuk Amerika Birleşik Devletleri'ne! Randevum var.

Wall Street güzeli Bayan Kriz ile buluşacağım!

Merhaba, ben Karl Marx...
Ne mi yapıyorum bu çarşafın altında?
Uzun hikâyedir bu: Sınıf kavgasının hikâyesi. Acıklı bir hikâye, ama hep birlikte sonunu tatlıya bağlamaya, bir mutlu son yazmaya çalışacağız.

Metis Küçük Filozoflar
ISBN-13: 978-975-342-817-0

Filozof olmadan önce onlar da çocuktu. Cevaplarını merak ettikleri soruları vardı. Onların hikâyeleriyle, siz de kendi sorularınızın peşine düşebilirsiniz.

9 789753 428170
Metis Yayınları
www.metiskitap.com